

12 februari 2013 ♦ Nummer 20

INHOUD

Editoriaal	1
Leren van de jaren '30	2
Nieuwe Weimar/Corralito ...	6
Bitcoin-raket	8
Privatiseringen	9
Goud in Singapore	12
Lezersbrieven	16
Beleggingsrooster	20

Zelfkennis, moed, en rijkdom

Oftewel: Het verhaal achter één van de grootste beursuccessen ooit

Ondanks dat hij opgroeide in een van de armste landen van 19e eeuwse Europa, had de Ier John Philipp Holland geen angst om zijn visionaire ideeën in concrete plannen te gieten. Al op 18-jarige leeftijd tekende hij zijn eerste ontwerp voor een duikboot. Dat was ruim een decennium vóór Jules Verne de onderzeeër Nautilus tot leven bracht in het fictieboek "20.000 Mijlen Onder Zee".

Na jaren intensief werk aan zijn ideeën, terwijl hij zijn brood verdiende als leerkracht, bouwde Holland op 36-jarige leeftijd zijn eerste duikboot-prototype. Nog eens 20 jaar later kreeg hij zijn eerste bestelling van de Amerikaanse overheid. Holland was toen 59 jaar oud. Om die onderzeeërs ook echt te bouwen richtte hij in 1899 *The Electric Boat Company* op. Gesteund door de 23 patenten tellende intellectuele erfenis van haar stichter, bouwde dit bedrijf gestaag verder aan de visie van John Philipp Holland.

The Electric Boat Company zou uiteindelijk geschiedenis schrijven als het bedrijf dat tijdens & na de Grote Depressie het allergrootste rendement van allemaal opleverde: wie er in 1932 een schijf van \$1.000 in investeerde, zag zijn kapitaal tegen 1954 aangroeien tot \$554.000.

Het succes van Holland, zijn *rijkdom* zo je wil, kwam voort uit zijn moed om te bouwen aan iets waar niemand anders brood in zag. Nu, bij deze Ier was die moed niet zomaar een brute impulsieve kracht, ze was uitgebalanceerd en gegrond in zelfkennis. Immers zonder die wijsheid had Holland zichzelf wellicht helemaal opgebrand in zijn jonge jaren, om zijn leven daarna cynisch en verbitterd uit te leven.

Aristoteles zei het al: echte moed ligt in het midden tussen roekeloosheid en voorzichtigheid. En dat midden kan je enkel vinden als je je eigen beperkingen en mogelijkheden goed kent. Echt goede ondernemers en beleggers—de types die miljonair worden in tijden van crisis—beschikken dus over de zelfkennis die nodig is om moedig te *kunnen* zijn in hun keuzes. Zelfkennis is het begin van alle wijsheid, en dus ook van alle beleggerswijsheid.

Verborgen in de huidige crisis liggen een grote hoeveelheid kansen tot beleggersfortuin. In verhalen als die van John Holland vind ik inspiratie om niet te vergeten te focussen op de essentie, de zelfkennis die nodig is om een aantal van die kansen ook daadwerkelijk te gaan verzilveren.

In deze MacroTrends gaan we leren uit het verleden (jaren '30 en '80), en proberen we een werkbare visie uit te werken voor de toekomst.

MACROTRENDS is een uitgave van:

Mr. Market bvba
Lindendorp 44/B
3990 PEER
BELGIË

Ondernemingsnummer: 859.787.808

Abonnementen:

e-mail : support@macrotrends.be

Afgifte LEUVEN 1
P409341

Wat kunnen we leren van de jaren 1930?

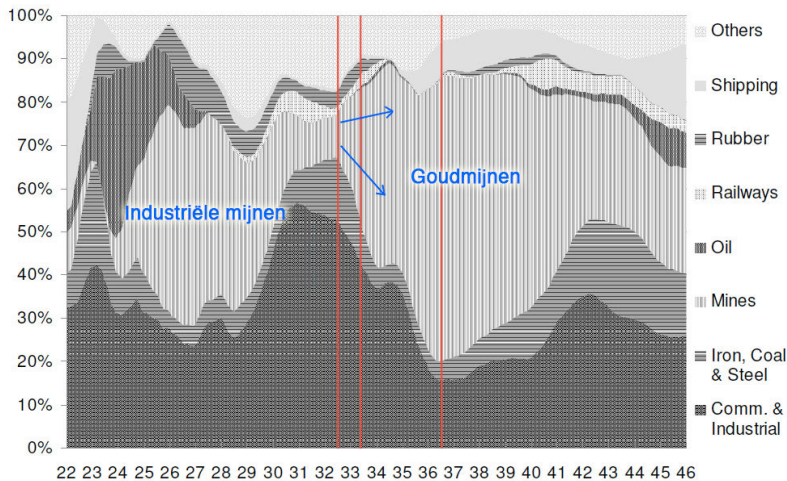
De brutale jaren 1930 brachten meer miljonairs voort dan eender welke andere tijd in de geschiedenis. Wie op de juiste sector inzette, behaalde gedurende lange tijd zeer uitzonderlijke winsten.

Als je er de rendementen van de **50 best presterende aandelen uit de periode 1932-1954** erop naslaat,¹ dan zie je over welke grootte-orde we hier spreken. Het *gemiddelde* rendement van deze 50 aandelen was namelijk 15.385%. Met andere woorden, had je in elk van deze bedrijven \$1 geïnvesteerd in 1932, dan groeide je oorspronkelijke \$50 tegen 1954 aan tot \$7642, een vermenigvuldiging met factor 152.

Vaststelling 1: het feest in de goudmijnsector

Om zijn dure herstelprogramma's te betalen, liet president Herbert Hoover in 1933 de dollar met 40% devalueren tegenover goud. Als gevolg hiervan was er zeer veel vraag naar fysiek goud (dat was beter dan papier), wat op zijn beurt groot enthousiasme voor de goudmijnen veroorzaakte.

De econoom John Maynard Keynes bijvoorbeeld, wiens verliezen tijdens de crash van 1929 catastrofaal waren, slaagde er met de goudmijnen in om zijn eerdere welvaart volledig te herstellen én te overstijgen. Hieronder zie je de samenstelling van zijn portefeuille over de jaren heen:

In 1936 had Keynes zijn goudmijnposities laten oplopen tot 65% van zijn totaal. De enorme winsten in deze sector vormden de basis voor zijn herwonnen fortuin.

In de woelige jaren 1930 bleken goud en de goudmijnen dus een uitstekende verzekering tegen het inflatoire beleid vanwege de politieke klasse.

Vaststelling 2: de boom in hout- en papierproductie

Nog een sector die de grote depressie vrijwel ongeschonden doorkwam, was de Amerikaanse hout- en papierindustrie.

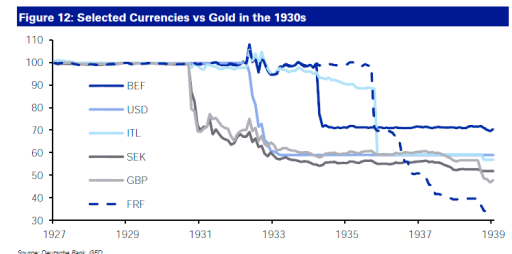
Cijfers van het Center for Research in Security Prices (CRSP) wijzen uit dat van de 50 best presterende aandelen in de periode 1932-1954, maar liefst 4 afkomstig waren uit de pulp- en papierindustrie, met **rendementen tussen de 10.000 en de 30.000%**.² Een artikel uit de Wall Street Journal citeert datzelfde instituut wanneer het rapporteert dat twee bedrijven die net *tijdens* de grote aftakeling van de Dow Jones (1930-1932), uitstekende rendementen behaalden een luciferproducent en een producent van papieren verpakkingen waren.

“Het Westen leeft al decennialang boven haar stand. Er staat ons een economische en financiële ‘blue screen of death’ te wachten.

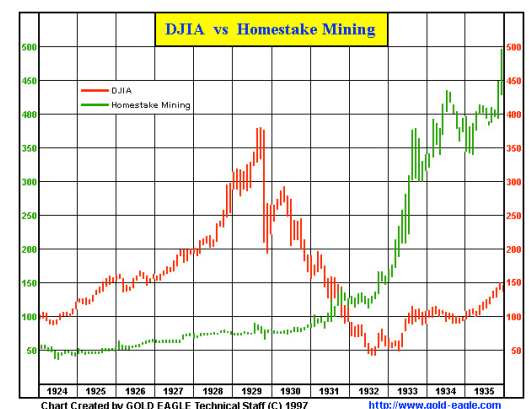
De enige vraag is wat de concrete aanleiding zal zijn en wanneer. Proberen om een antwoord te geven op die twee vragen is het equivalent van het proberen uitvissen wat een slecht geprogrammeerde computer zou kunnen doen als men een paar verkeerde toetsen indrukt—een onmogelijke taak.

Dus wat beleggers moeten doen is focussen op de juiste positionering van je vermogen en ook op de opportuniteiten die zullen ontstaan eens de crisis losbarst.”

Robert Fitzwilson, 24 januari 2013

De ontwaarding van de verschillende munteenheden tegenover goud in de jaren 1930. De dollar werd met 40% gedevalueerd, de Belgische Frank met 30% (tijdens de oorlog nog veel meer).

Exemplarisch voor de goudmijnsector in de jaren 1930 is het aandeel van Homestake Mining, dat je hier in het groen ziet. De Dow Jones in het rood.

¹ Het artikel: <http://tinyurl.com/grsgrd>, en de studie: <http://tinyurl.com/50stocksxls> (.xls-file).

² Cijfermateriaal: <http://tinyurl.com/50stocksxls> (.xls-file), en de WSJ: <https://www.bamwebsites.com/835875.pdf>

Hoe komt het dat deze sector zo'n fantastische resultaten neerzette vanaf het dieptepunt in 1932, beter dan vele andere sectoren?

In de jaren 1930 was in Europa een heuse economische oorlog aan de gang, en het ene na het andere land voerde op ruwe materialen zoals hout **importheffingen** in om zo de lokale producenten te bevoordelen, waardoor de kost van het eindproduct vaak sterk opliep. In de V.S. speelde dit probleem veel minder, waardoor er vanuit Europa meer vraag kwam naar Amerikaanse eindproducten.

Bovendien werden in die periode veel **nieuwe toepassingen** gevonden voor hout, met name door innovatie in de pulp-industrie waardoor film, vernis, lijm, en zelfs explosieven van het basisproduct hout konden worden gemaakt. Ook de wegwerptissues van Kleenex zijn hier een voorbeeld van.

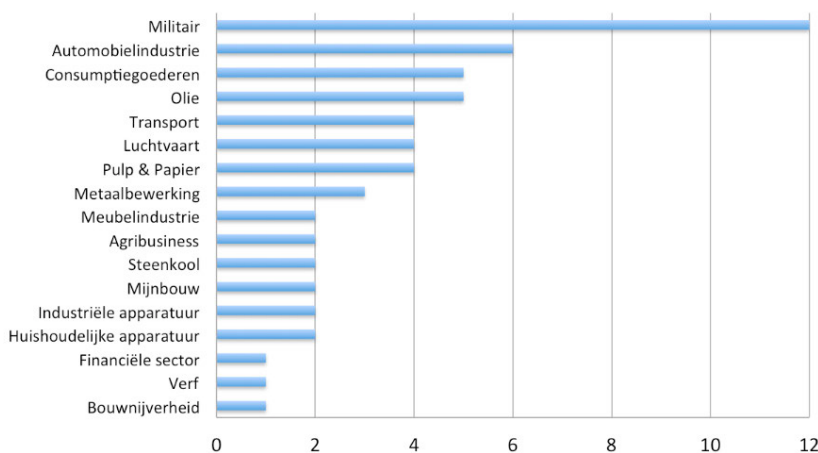
Toen in Europa ook nog eens de **Tweede Wereldoorlog** uitbrak, vertraagde de productie van hout en papier daar sterk, waardoor de vraag ernaar bijna volledig door de V.S. werd opgevangen.

Vaststelling 3: de oorlog was een belangrijke factor

In onderstaande grafiek breng ik de sectoren in kaart waarin de 50 best renderende bedrijven uit de CRSP-studie zich situeerden: (Sommige bedrijven waren in meer dan één industrie actief, vandaar dat men in totaal bij meer dan 50 uitkomt.)

Sectoren top 50 aandelen 1932-1954

gemiddelde totale samengestelde opbrengst: 15 385%

Je ziet meteen hoe belangrijk de oorlog was voor de structuur van de Amerikaanse economie in de jaren 1940. Eerst voor de productie van oorlogsmaterieel, daarna voor de export naar Europa. Via het **Marshall Plan** uit 1948 gaf de Fed ook leningen aan Europese staten, waarmee deze grote hoeveelheden Amerikaanse grondstoffen, machines, en voedsel aankochten.

Vaststelling 4: Financiële sector nergens te bekennen

Met uitzondering van een paar kredietverstekkende instellingen, deed de Westerse financiële sector er na de Grote Depressie meerdere decennia over om opnieuw het vertrouwen van de bevolking terug te winnen.

Vaststelling 5: verschillende bedrijven diversifieerden

10 van de 50 toppers gingen activiteiten ontplooiën in diverse sectoren. Zo was er **Briggs & Stratton** (+8.594%), een fabrikant van wasmachinemotoren, die in de jaren 1940 ook generatoren voor het leger begon te produceren. Of bijvoorbeeld **United States Rubber** (+8.274%) dat niet alleen banden voor auto's, vrachtwagens, en vliegtuigen leverde, maar ernaast ook nog eens met succes munitie ging produceren.

Industry	Cumulative Return 1930-33
Logging	120.1%
Flat Glass	87.6
Misc. Mfg	74.2
Personal Credit Institutions	35.1
Crude Petroleum and Natural Gas	34.6
Cigars/Tobacco	33.4
Leather Tanning Finishing	25.7
Metal Cans Shipping Containers	21.3
Nonmetallic Minerals, except fuels	13.0
Sugar and Confectionary Products	12.5
Cigarettes	8.7
Fats and Oils	6.7
Grain Mill Products	5.6

Deze grafiek van de Wall Street Journal toont hoe goed de houtsector het deed in de vroege jaren van de Grote Depressie.

Real Price of Lumber, 1891 - 2009

Het was ook de Tweede Wereldoorlog die de houtprijzen tot ongekende hoogtes deed stijgen.

“Op 16 maart 2007 waren werknemers van Morgan Stanley aan het werk aan één van de toxische derivaten die de wereldeconomie naar de vaantjes hebben geholpen. Ze zochten een naam voor het product. Suggesties waren onder meer: ‘Subprime Meltdown’, ‘Hitman’, ‘Nuclear Holocaust’ en ‘Mike Tysons knock-out’, alsook een eenvoudige maar directe referentie aan een zak vol uitwerpselen.

Ha ha. Die hilarische bankiers.

En toen gaven ze het product haar echte naam en verkochten ze het aan een Chinese bank.”

New York Times, 23 januari 2013

Het meest iconische voorbeeld van diversificatie als motor voor groei/herstel was misschien wel die bij autofabrikant **General Motors**, die tijdens de depressie haar productie ging vereenvoudigen door nog maar met 3 modellen van autoskeletten te werken en door te zorgen dat zoveel mogelijk onderdelen van al haar modellen onderling inwisselbaar waren. (Dit is overigens ook de winnende strategie van Volkswagen vandaag.)

Daarnaast ging het bedrijf zeer intelligent omspringen met de \$400 miljoen die het nog in kas had als winst van de vette jaren '20: GM ging ermee te werk als een beleggingsfonds, waarbij het grote bedragen ging investeren in extreem diverse sectoren als radio, vliegtuigen, luchtvaart, en dieselmotoren.

Door intelligent te diversifiëren en te focussen op efficiëntie moest General Motors als enige autofabrikant uit de V.S. in geen enkel jaar van de Grote Depressie rode cijfers in haar boeken noteren.³

Vaststelling 6: innovatie leverde topprestaties op

Een ander fenomeen dat opvalt als je de 50 toppers bestudeert, is dat er niet weinig bedrijven tussen zitten die met een uniek product of proces op de markt kwamen en daarmee de concurrentie naar huis speelde.

The Electric Boat Company met haar onderzeeërs was er natuurlijk zo eentje, maar er was bijvoorbeeld ook **Van Raalte** (+11.977%), het bedrijf dat voor de vervaardiging van handschoenen en netkousen aanvankelijk echte zijde gebruikte, maar in de jaren 1930 pionier werd in het produceren en ontwikkelen van nieuwe toepassingen voor dat nieuwe product, **nylon**.

Of wat te denken van **Kleenex**, dat met haar uitvinding van de papieren tissues er doorheen de hele Grote Depressie, met uitzondering van een kleine terugval in 1933, in slaagde om jaar na jaar te groeien (geen top 50).

Vaststelling 7: de V.S. in een unieke positie

Het trage maar toch zeer gestage herstel van de Amerikaanse economie gedurende de jaren 1930-1940 is enkel te begrijpen door haar positie in de wereld te begrijpen gedurende dat tijdperk.

De V.S.:

- waren het Saudi-Arabië van haar tijd, zeer veel goedkope olie;
- beschikten over een breed palet grondstoffen;
- waren een belangrijke voedselproducent, zelfvoorzienend;
- waren vrij van oorlog, in tegenstelling tot *alle* andere Westerse landen;
- waren intellectueel zeer geavanceerd, innovatief;
- beschikten over zeer veel goedkope werkkrachten;
- hadden een groeiende wereldwijde afzetmarkt;
- waren politiek stabiel (ook al was president Hoover knetter).

2008 was niet 1929! De grote crash komt nog

Voor we verdergaan naar de conclusie wil ik even zeggen dat we m.i. 1929 niet mogen gelijkstellen met 2008, en 2013 dus ook niet met 1932-'33, (het begin van) de bodem van de Grote Depressie.

In 1932 waren namelijk de meeste zeepbellen in de Westerse economie namelijk reeds geklapt, terwijl vandaag de zeepbellen alleen nog maar groter zijn dan die in 2008. **Zo gingen in 1930 bv. 1350 Amerikaanse banken failliet, in 1931 waren het er 2293, en in 1932 verklaarden nog eens 1453 banken het faillissement. In Europa zag je hetzelfde gebeuren.** Kan je je de chaos voorstellen die daarmee gepaard gaat? Ik ontmoette hier in Santiago

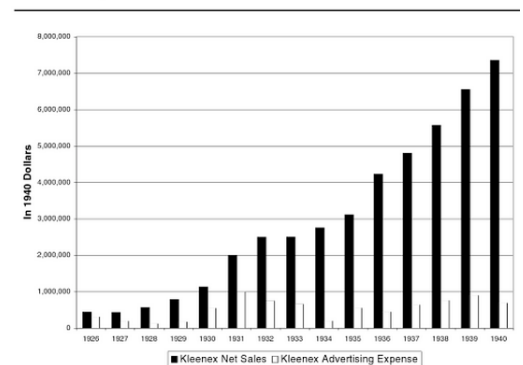
“Wij hebben de Grote Depressie niet beter zien aankomen dan anderen... We leerden gewoon om snel te reageren. Dat was wellicht de periode waarin ons systeem van financieel en operationeel management het best rendeerd.”

Alfred P. Sloan, voorzitter GM '23-'56

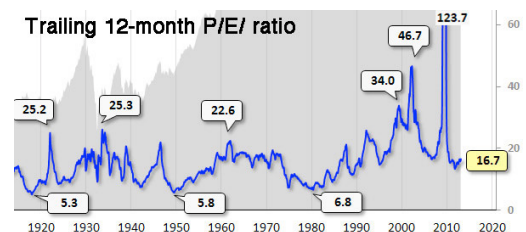
“Cash management is een belangrijk aspect van bedrijfsvoering onder alle omstandigheden, maar het is des te belangrijker in tijden van hyperinflatie. Voor vele Zuid-Amerikaanse bedrijven [in de jaren 1980] [was] het intelligent en innovatief beheren van cash een belangrijke bron van inkomsten. Anderzijds [was] slecht geldbeheer verantwoordelijk voor een bliksemsnelle vernietiging van bedrijven.”

Prof. Gerald Swanson, 1989

Kleenex sales, 1926-1940

Verkoopscijfers van Kleenex. Enkel in 1933 was er even een stagnatie. In het wit het marketing-budget, dat aangeeft hoe de lage kosten tijdens een depressie kunnen helpen met de groei.

Tijdens de Grote Depressie bereikte de P/E ratio van de S&P een dieptepunt van 5,8. Momenteel zitten we nog steeds aan 16,7.

³ Dit aandeel staat wel niet in de top 50. Zie hier voor meer achtergrond: <http://tinyurl.com/GdepGM>.

een Texaanse bankier die in 2008 een mailtje zag voorbij komen waarin de FDIC eenvoudigweg stelde dat vanaf dan *alle* rekeningen *volledig* door de Fed gegarandeerd werden. Er is dan ook géén systeemcrash geweest in 2008.

De grote crash en de bodem van de depressie moeten bij ons m.a.w. nog komen. Het lijkt er steeds meer op dat die zal plaatsgrijpen in een periode van inflatoire chaos, waarbij de dollar/euro in de voetsporen zal treden van de IJslandse kroon, de Iraanse Rial, de Venezolaanse Bolivar, de Wit-Russische roebel, of die van de Japanse Yen: zeer hoge inflatie tot hyperinflatie dus.

10 Lessen voor toekomstige miljonairs

Dit zijn de lessen die ik trek uit de Grote Depressie, de lessen die ik gebruik om me voor te bereiden om koopjes te doen op de bodem eens de crash er komt:

Les 1: Beleggen in alternatief 'hard' geld en de bijhorende sectoren is een 'no brainer' in tijden van aanhoudende inflatie en devaluaties. Een moderne economie kan niet zonder geld en gaat altijd op zoek naar een vervanger, permanent of tijdelijk.

Les 2: Hou rekening met de lokale en de geopolitieke context. Wie in 1932 Amerikaanse aandelen kocht, maakte een fortuin. Wie in 1932 Europese aandelen kocht, kwam terecht in een nachtmerrie. Ondanks het feit dat de crash vrijwel overal op hetzelfde moment plaatsgreep, gebeurde het herstel op zeer uiteenlopende manieren.

Les 3: Let op structurele sociale spanningen. In Europa zijn dat bijvoorbeeld de conflicten rond de Islam en het probleem van de vergrijzing. Dit soort spanningen zijn mee bepalend voor langetermijntrends.

Les 4: Kies zorgvuldig in welke sector je gaat beleggen: liefst een sector waar de vraag groter is dan het aanbod, en met producenten die een globale afzetmarkt kunnen bedienen.

Les 5: Vergeet het oude financiële systeem als belegging (banken, bankpapier). Haar geloofwaardigheid wordt immers volledig opgebrand.

Les 6: Gediversifieerde bedrijven zijn soms robuuster. Of een bedrijf het al dan niet in zich heeft om creatief te zijn en te diversifiëren hangt sterk af van de bedrijfscultuur. Dit kan iets zijn om rekening mee te houden.

Les 7: Innovatie leidt tot groei & beleggingskansen. De reden daarvoor is dat je hiermee marktaandeel van de competitie kan verwerven, waardoor je zelfs tijdens krimp of stagnatie in de economie toch kan groeien

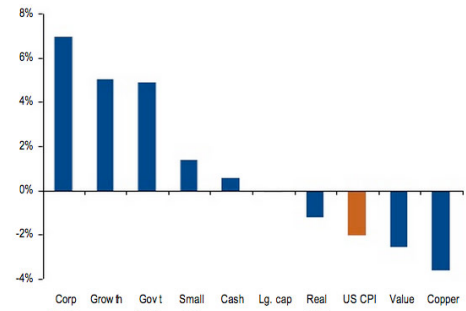
Les 8: De één z'n dood is de ander z'n brood. Als de productie van een grondstof in een bepaald land of continent terugvalt door politieke omstandigheden, dan is dit een opportuniteit om in landen te beleggen die deze (in prijs stijgende) grondstof wel nog kunnen produceren.

Les 9: Geduld hebben loont. De rendementen die men kan behalen eens de 'lucht' echt uit het systeem is, doen alle andere mogelijke kortetermijnwinsten verbleken. Als de risico op een grote crash dichtbij is, kan het enorm lonen om een behoorlijke tijd in gediversifieerde cash af te wachten.

Les 10: In tijden van depressie worden écht miljonairs gemaakt en gekraakt. Waarom zou jij er niet één van kunnen worden?

Een wijze belegger vergaart groot en duurzaam fortuin door te zorgen dat hij van de oude paradigma's afstapt vòòr de grote massa dat doet. In de jaren 1920 was het paradigma "goedkoop krediet en eeuwige groei". Vandaag zitten we volop in het paradigma van "sterk papiergeld en eeuwig krediet". Net zoals in 1929 zal ook bij ons het paradigma op korte tijd volledig omslaan—en zal kapitaal uit de handen van velen in de handen van enkelen terecht komen.

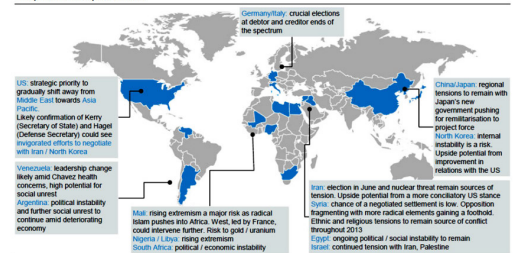
US asset returns – 1930's

Source: BofA Merrill Lynch Global Equity Strategy, Bloomberg, Ibbotson, Fama-French growth/value series, Case-Shiller, Bureau of Economic Analysis, Homer & Sylla, A History of Interest Rates

Naast de goede prestaties van obligaties en cash (typisch voor deflatie) waren de best presterende activa uit de jaren 1930 groei-aandelen, gevolgd door bedrijven met een kleine marktkapitalisatie.

Geopolitical hot-spots in 2013

Een overzicht van plaatsen waar geopolitieke spanning heerst. Voor Europa wordt melding gemaakt van de Duitse en Italiaanse verkiezingen in 2013 (Zoom in voor meer details).

“Vandaag is geen enkel actief veilig te noemen. De enige keuze om de risico's mee af te dekken is om harde valuta aan te houden—goud.”

Zhang Jianhua van de Chinese Centrale Bank,
27 december 2011

“Geduld is bitter, maar haar vruchten zijn zoet”

Jean-Jacques Rousseau

“Laat de mening van de gemiddelde mens je niet uit je lood slaan. Droom, en hij zegt dat je gek bent. Slaag, en hij zegt dat je geluk hebt. Wordt welvarend, en hij zegt dat je hebberig bent. Hij begrijpt het simpelweg niet.”

Robert G. Allen

Nieuwe Weimar / Argentijnse Corralito in de maak

Ik weet dat dit een spectaculaire titel is, maar laat ons even naar de feiten kijken. Dit is de essentie: **Alle Europese staten vandaag houden zichzelf en hun banken recht door middel van bailouts: de Noordelijke landen krijgen goedkoop geld van de ECB, en geven op hun beurt bailouts aan de Zuidelijke. Als deze geldkranen ooit dicht gaan, valt meteen alles in duigen.**

Wie de krant openslaat ziet bijna dagelijks aanwijzingen dat een aankomende systeemcrisis in de maak is, alles gaat steeds meer crescendo:

Bank runs & bailouts blijven elkaar opvolgen

Moody's stelt dat de rendabiliteit van onze banken opnieuw onder zware druk staat en "sluit niet uit dat Europese banken opnieuw een beroep op de overheid zullen moeten doen".⁴ In 2008 waren bank-bailouts spectaculair voorpaginanieuws, vandaag is het dagelijks kost. Over heel Europa worden de zombiebanken met man en macht rechtgehouden:

In Nederland vond een bank run op SNS Reaal plaats, en enkel een bailout van €3,7 miljard kon er een bankvakantie/bankfaillissement voorkomen. Maar nee, het was geen bank run, stelt De Nationale Bank, louter een geleidelijk wegvloeien van geld ...1400 miljoen euro in één maand tijd.⁵

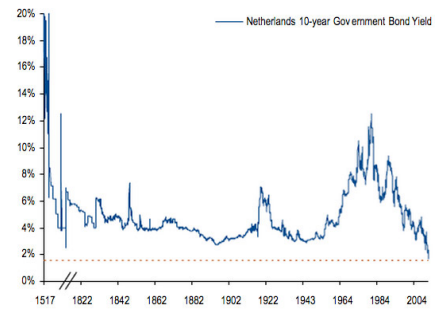
In Italië kreeg de Monte dei Paschi-bank op 26 januari haar derde bailout, goed voor €3,9 miljard.⁶ In Frankrijk vroeg de financiële arm van automaker Citroën op 7 februari een bailout aan van €7 miljard, het bedrijf lekt liefst €200 miljoen per maand.⁷ In Spanje was het dan weer de CEISS-bank die op 8 februari met €600 miljoen genationaliseerd werd.⁸ Over de banken in Ierland geeft de Europese commissie ook al aan dat ze mogelijks een nieuwe bailout-ronde nodig hebben,⁹ en de Bank of England zegt precies hetzelfde over de lemen reuzen Lloyds en RBS.¹⁰

En deze berichten zijn nog maar het topje van de ijsberg. Voor en achter de schermen stikt het van de financieringsproblemen. Niet te verwonderen dat de Amerikaanse Fed het nodig achtte om de voorbije maand maar liefst \$237 miljard in buitenlandse banken te pompen.¹¹

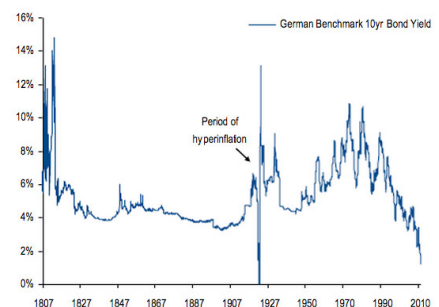
De Geld- & Handelsoorlog is in volle gang

Aangezien het de overheden zijn die de bankbailouts financieren, moeten zijzelf dan weer recht worden gehouden met vers geprint geld van de centrale banken. Op termijn veroorzaakt dit uiteraard inflatie.

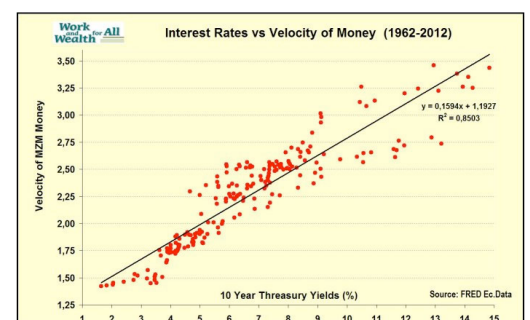
Nu, op internationaal vlak is geld printen interessant voor een overheid, want als je de eigen munt in waarde kan doen dalen tegenover de andere, wordt je eigen exportmarkt gestimuleerd. Brazilië heeft daarom haar rentevoet tot nul doen dalen, in Japan is de eerste minister om diezelfde reden een financiële kamikaze-artiest die niets liever wil dan een zwakke yen (idem voor de V.S.), en in Venezuela lanceerde men het monetaire

Dansen op de vulkaan: reële rentevoeten op Nederlandse staatsobligaties hebben in geen 500 jaar nog zo laag gestaan.

De laatste keer dat de Duitse staatsobligaties nog zo'n laag rendement gaven, was in de periode net voor de hyperinflatie van 1922.

Paul Vreymans stuurde me deze grafiek, die de grote correlatie aantoonst tussen dalende rentevoeten en dalende omloopshelheid van het geld ($R^2=0,85$): "Je kunt het paard naar het water leiden, maar het niet dwingen te drinken". Eens de rentevoeten terug omhoog gaan, zullen ook de omloopsnelheid & de inflatie omhoog knallen.

⁴ Bronnen <http://tinyurl.com/rendaba>.

⁵ Bron is PostBulletin: <http://tinyurl.com/snsbrn>.

⁶ Bron is Market Watch: <http://tinyurl.com/itabail>.

⁷ Bron is de Financial Times: <http://tinyurl.com/frcibail>.

⁸ Zie Wall Street Journal: <http://tinyurl.com/spaceis>.

⁹ Uit The Independent: <http://tinyurl.com/iribank>.

¹⁰ Russia Today citeert The Guardian en The Telegraph: <http://tinyurl.com/ukbail>.

¹¹ Bron is WSJ / Zero Hedge: <http://tinyurl.com/fedbail>.

equivalent van een atoombom door de Bolivar met 46% te devalueren. Ik zei het al eerder dat ook in de EU men problemen heeft met een sterke euro, ook daar wordt er gewerkt aan een nieuwe verzwakking. Meer over de aan de gang zijn de geldoorlog vind je in dit overzichtsartikel op ZeroHedge: <http://tinyurl.com/zhmwars>.

Zoals altijd zijn er ook bij-effecten van het beleid gratis geld uitdelen. Bijvoorbeeld de negatieve reële rentevoeten.¹² Dit betekent dat de rente op je spaarboekje onvoldoende compenseert voor de inflatie, je *verliest* dus geld als je het op de bank zet. De enige manier voor banken en fondsen om hun klanten te behouden en wat winst te maken, is dan om méér risico's te nemen met hun kapitaal op de markten. Het is geen toeval dat de kapitaalsvereisten van Basel-III plots weer versoepeld zijn.

En zo is de vicieuze cirkel rond: de autoriteiten printen geld en verlagen rentevoeten om de banken te redden, waardoor die banken vervolgens nog méér risico's nemen als voorheen. Dit kan niet goed aflopen.

Daar zijn dan ook tekenen voor: naast de nieuwe bailouts komt nog heel wat andere rook uit het bankwezen (geen witte): in Italië loopt een onderzoek naar vijf grootbanken wegens fraude met derivaten—ECB-gouverneur Mario Draghi kan hier last van krijgen; in Duitsland maakt Deutsche Bank een verrassend verlies van €2,5 miljard en zag het een winstdaling van 85%—onder meer de lopende juridische zaken zijn een kostenpost; en dan is er ook nog de bende van de LIBOR-manipulators (één van de grootste financiële fraudes uit de geschiedenis) die nu in alle richtingen wriemelen en andere schandalen blootleggen in de hoop op strafvermindering.

De geschiedenis leert dat bailouts van overheden die teveel schulden hebben hen ten langen leste nooit terug op de been helpen, altijd is er op z'n minst een grote devaluatie en een crash van de obligaties nodig om de grootste excessen uit het systeem te halen.¹³

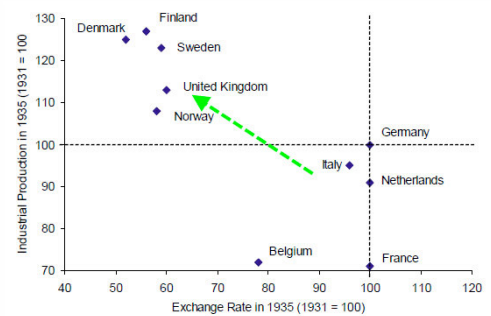
Van Geopolitiek naar de huiskamer: Capital Controls

In Argentinië, waar de inflatie zo'n 30% per jaar bedraagt, kondigde president Kirchner de invoering van *maximumprijzen* aan. Gedurende twee maanden mogen de supermarkten hun prijzen niet verhogen. Het is een doorzichtige strategie om te proberen de inflatie te temperen in de aanloop naar de parlementsverkiezingen in oktober. Dit is wat overheden doen als ze de teugels dreigen te verliezen. **Als de weg naar hyperinflatie een marathon is, dan is Argentinië zojuist de 40-kilometerpaal voorbij gelopen.**

Dichter bij huis is men ook al een tijdje uit de startblokken van de Marathon der Economische Chaos vertrokken. In België werd aangekondigd dat men goudhandelaars gaat verbieden om goud in cash aan te kopen en dat men klanten zich verplicht zal laten registreren. In 2012 zou er namelijk meer dan 25 ton goud gebruikt zijn geweest in 'witwaspraktijken'. Het excuus van dit soort capital controls is *altijd* fraude- en criminaliteitsbestrijding. Zo is het ook in Argentinië begonnen een paar jaar geleden. Ondertussen kan je er nog nauwelijks geld het land uit krijgen. Ik sprak een Chileense ondernemer die vroeger gedroogd fruit exporteerde naar 30 afnemers in Argentinië. Ondertussen zijn dat er door de capital controls nog slechts 3...

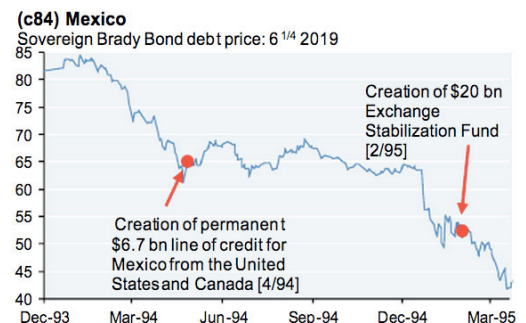
De evolutie is duidelijk: de overheid wil iedereen krampachtig in het witte circuit houden (waar de belastingen almaar stijgen), en de banken willen verhinderen dat de spaarders hun geld uit het systeem terugtrekken. **Het enige wat men met capital controls bereikt is dat het systeem minder snel in elkaar klappt, en dat er almaar méér mensen gevangen komen te zitten**

Exhibit 1
Early Movers Benefit

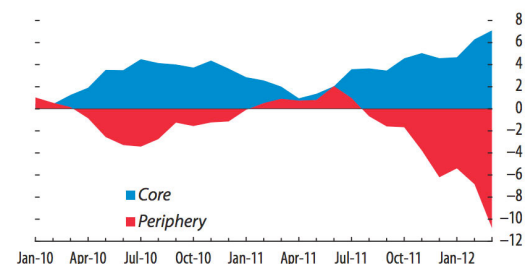
Source: Morgan Stanley Research calculations, based on Eichengreen and Sachs (1985)

Ook in de jaren dertig woedde er een geldoorlog. Hier zie je hoe de landen die vroeger dan de anderen hun munt devalueerden, daar voordeel bij haalden. Het is deze logica die een globale spiraal van inflatie creëert.

Bailouts van overheden helpen niet om de crash te voorkomen. Hier het voorbeeld van Mexico, waar het reddingsfonds uit het voorjaar van '94 de 50% devaluatie van later dat jaar niet kon voorkomen.

Figure 1.5. Portfolio and Other Investment Capital Flows in the Euro Area, Excluding Central Banks
(Cumulative from December 2009, in percent of GDP in preceding year)

De echte reden voor capital controls is altijd kapitaalvlucht. Hier zie je hoe het kapitaal wegvlocht de PIIGS-landen richting de kernlanden, maar ook gewoon helemaal weg uit de EU.

Bron: Haver Analytics

¹² Voor een uitstekend overzicht van reële rentevoeten de wereld rond, zie: <http://tinyurl.com/rinrates>.

¹³ Zie bv. deze studie: <http://www.scribd.com/doc/77172072/2012-Outlook-the-Post-Stimulus-Economy>.

in een munt waar ze niet in geloven, en in banken waar ze niet in vertrouwen. Zorg er daarom voor dat je jezelf als spaarder beschermt tegen deze waanzin! Zie verder in deze nieuwsbrief voor meer info over goud bewaren in het buitenland—dit keer met een uitgebreide bespreking van de optie Singapore—en herinner ook onze special over offshore bankieren; MacroTrends nr. 14, augustus 2012.

Bitcoin-raket is voorbode voor goud en zilver

Bitcoin is de voorbije drie maanden precies in prijs verdubbeld, van bijna €9 tot bijna €18. Ik zie dit als een indicatie van het enorme potentieel van alternatieve valuta voor het papiergeld van de wereld, en dit soort explosieve stijgingen kunnen we later zeker ook gaan zien in goud en zilver.

Het zal me niet verwonderen als we een stevige correctie krijgen in Bitcoin (dat wordt een koopmoment), hoewel dit soort rallies vaak veel verder doorstomen dan velen verwachten. Technisch lijkt er alvast weerstand te liggen op de koers van \$25. Eens we de correctie zien ga ik zelf weer bijkopen, want ik raak steeds meer overtuigd van het Bitcoins' langetermijnpotentieel.

Bitcoin mining vandaag = goudmijnen jaren '30 en '70?

Bitcoin is zowel een munteenheid, zoals de dollar, als een betalingssysteem, zoals Paypal. Om Bitcoin als betalingssysteem te doen werken, worden alle transacties die in het netwerk gebeuren 'gecleard', een technische term die in essentie betekent: "controleren of niemand hetzelfde geld twee keer probeert uit te geven". Eens gecontroleerd, worden alle transacties in een centraal bestand, de 'blockchain' bijgehouden.¹⁴

Om de computers die meewerken aan het clearen van de transacties, de zgn. 'Bitcoin miners', te belonen, deelt het Bitcoin-systeem iedere dag een vast aantal bitcoins uit als beloning. Hoe meer rekenkracht je als miner bijdraagt aan het netwerk in verhouding tot de andere miners, hoe groter je aandeel in de bitcoins die dagelijks worden uitgedeeld. Die uitgedeelde bitcoins komen uit een beperkt 'digitaal reservoir' dat van 21 miljoen uit de begintijden ondertussen geslonken is naar 10,3 miljoen bitcoins; er zijn met andere woorden al 10,7 miljoen bitcoins in omloop, en er kunnen er bijna nog eens zoveel opgedolven worden door computers die door de Bitcoin-client te draaien meehelpen met de clearing van de transacties in het netwerk.

Momenteel is de dagelijkse beloning voor de Bitcoin-miners zo'n 40 bitcoins per dag. Dat komt neer op een jaarlijkse toename van de Bitcoin-geldhoeveelheid van 13,58%. Geleidelijk aan zal dit naar 0% evolueren. Ter vergelijking: jaarlijks delven alle goudmijnen samen 1% van de reeds bestaande hoeveelheid goud op. **Als we de winstmarges gelijk schakelen zou beleggen in het 'opdelven' van bitcoins dus vele malen lucratiever kunnen worden dan beleggen in de goudmijnsector.**

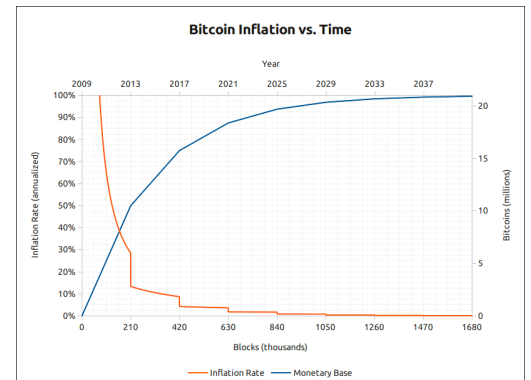
Dit gezegd zijnde, de sector van het Bitcoin mining is zeer jong en we zagen vorig jaar de ondergang van GLBSE, de populairste beurs waarop aandelen van de 'miners' verhandeld werden. Het alternatief is nu de beurs op <http://mpex.co>, maar die is niet zeer gebruiksvriendelijk en de eigenaar is niet oncontroversieel. Het zou kunnen dat de beste manier om dit aan te vliegen momenteel het aangaan van private deals is rechtstreeks met Bitcoin miners als <http://cognitivemining.com>. Ik ben van plan om de Bitcoin conferentie eind mei bij te wonen (bitcoin2013.com) en nieuwe contacten te leggen in deze speculatieve maar veelbelovende sector.

Bitcoin, de zwarte zwaan van het fiat-systeem?

BTC/USD: een rally van +80% in 2 maanden tijd.

De jaarlijkse geldvermeerdering van Bitcoin zal gaandeweg tot nul dalen. Momenteel zijn we halverwege.

Er wordt reeds speciale hardware gebouwd die gespecialiseerd is in Bitcoin mining. Hier zie je de langverwachte BitForce Mini Rig 'SC', die volgens de producent 1500 GH/s aan rekenkracht zal kunnen leveren. Prijskaartje: \$29.899.

¹⁴ Je kan zo alle rekeningstanden van iedereen in het systeem bekijken, maar je weet uiteraard niet wie welke rekening in bezit heeft. Er kunnen vrijwel eindeloos veel nieuwe rekeningen worden aangemaakt, wat het makkelijk maakt anoniem te blijven.

De komende golf van privatiseringen: een verrassende kans voor beleggers

Als er één ding is wat journalisten met meer walging vervult dan martelingen in Guantanamo of een pedofielenetwerk bevolkt door priesters, dan is het wel het monster van de *privatisering*.

Toch moeten we vaststellen dat zo goed als alle economische wonderen van de voorbije decennia precies het gevolg zijn geweest van de beslissing om overheidsbedrijven los te koppelen van hun permanent subsidie-infuus, om de ambtenaren die hun rangen bevolken in te ruilen voor ondernemers, en om deze bedrijven opnieuw datgene te laten doen waarvoor ze ooit opgestart waren: diensten leveren met het geld dat hen vrijwillig door consumenten in de markt wordt gegeven.

De grootste groeimirakels vonden plaats in die landen waar onder het communisme alle bedrijven staatsbedrijven waren, zoals China en het voormalige Oostblok, en recentelijk ook nog Myanmar. Maar ook landen met minder grootschalige privatiseringsrondes beleefden daarna een spectaculaire groei, zoals het Chili en het Engeland vanaf de jaren 1980, en Nieuw Zeeland vanaf de jaren 1990. Investeren in een land dat de transitie maakt van een publieke cyclus naar een private cyclus is voor de belegger niet zelden zeer winstgevend gebleken.

In wat volgt bespreken we eerst het voorbeeld van Engeland in de jaren 1980, dan kijken we naar Europa vandaag met de Belgische NMBS als voorbeeld, en sluiten we af met een paar beleggingslessen voor de toekomst.

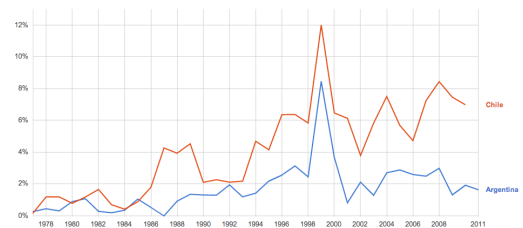
Bijzonder lucratief: de privatiseringen van Thatcher

Dertig jaar geleden nam de regering Thatcher de ene controversiële maatregel na de andere. Liberalisering was *the name of the game*.¹⁵

Met name de verkoop van 51% in **British Telecom** in 1984 was een schokgolf die de wereld rond ging: dit was de eerste grootschalige privatisering in een hele generatie. Eén van de spin-offs hiervan, Vodafone [VOD], veroverde de wereld en heeft ondertussen een marktkapitalisatie van \$133 miljard. Wie in 1984 voor £130 een aandeel in British Telecom kocht, beschikte in 2010 over activa ter waarde van £428.

Een ander succesverhaal was de privatisering van **British Gas**, dat beleggers een rendement van liefst +1300% opleverde (versus de +250% van de FTSE-aandelenindex). Ook de privatisering van electriciteitsmaatschappij **Powergen** in 1991 leverde superieure rendementen op voor beleggers.

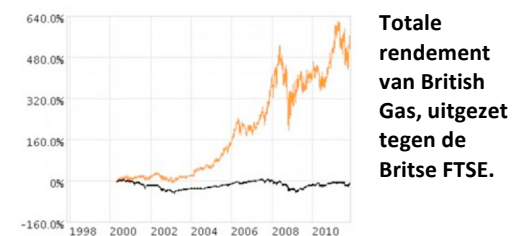
De mindere goden van het privatiseringsverhaal zijn onder meer **British Airways** en **British Rail**, die presteerden (waarschijnlijk mede door de politiek sterke vakbonden) over de jaren minder goed dan de FTSE.

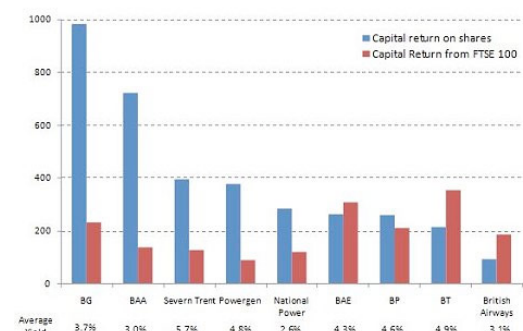
Argentinië sloeg de weg in van *big government*, Chili nam de richting van de privatisering. Vandaag is Argentinië een economische paria op de rand van de hyperinflatie, en Chili is een van de meest welvarende economieën ter wereld.

Milton Friedman was lange tijd de bekendste voorstander van privatisering. De grote fout die hij maakte was om fractioneel reservebankieren (=spelen met het spaargeld van je klanten, geld printen uit het niets) niet te veroordelen, waardoor er vele zeepbellen en crisissen ontstonden in de economieën die hij hielp liberaliseren (bv. in Zuid-Amerika).

Totale rendement van British Gas, uitgezet tegen de Britse FTSE.

De prestaties van de negen geprivatiseerde bedrijven vanaf privatisering tot 2011 (blauw), versus FTSE100 (rood).

Zes van de negen privatiseringen deden het over de jaren beter dan de Britse FTSE. Wie een investering van £1000 gelijk spreidde over alle negen bedrijven op het moment van privatisering, had in 2010 een portefeuille die £5190 waard was. Dit versus slechts £3060 voor wie hetzelfde in de FTSE-aandelenindex had belegd.

Slotsom: Het Britse voorbeeld laat zien hoe—mits het met de nodige studie wordt gedaan—het investeren in ex-staatsbedrijven niet alleen een verrassende, maar ook een erg winstgevende opportuniteit kan zijn.

¹⁵ Bronnen: <http://tinyurl.com/ukprasmith>, <http://tinyurl.com/ukprainvestors>, en <http://tinyurl.com/ukprtim>.

De komende golf van privatiseringen in Europa

De belangrijkste reden waarom overheidsbedrijven een rem zijn op welvaart en economische groei is dat ze geen motivatie hebben om efficiënt te zijn. Als het hen slecht vergaat en ze maken veel verlies, dan volgt er geen bankroet maar wordt de subsidiekraan gewoon verder opgedraaid.

Maar wat gebeurt er als de overheid plots geen geld meer blijkt te hebben en de subsidiekraan opdroogt? Dat is het moment waarop er noodgedwongen opnieuw geprivatiseerd wordt. **We zien hoe deze trend stilaan opkomt in Zuid-Europa, en ik verwacht dat deze de komende jaren ook in West-Europa sterk aan momentum zal winnen.**

In Griekenland bijvoorbeeld, hoopt de overheid om tegen 2015 zo'n €50 miljard op te halen door de privatisering van onder meer aardgas-, olie- en spoorwegmaatschappijen.¹⁶ In Spanje zien we hoe de gezondheidszorg opnieuw gedeeltelijk wordt geprivatiseerd, en in het noodlijdende Cyprus zijn er plannen om de nationale telecommaatschappij opnieuw aan ondernemers te verkopen.¹⁷

Gevalsstudie: wordt Belgische NMBS geprivatiseerd?

In dit artikel vergelijk ik de financiële situatie van de NMBS vandaag met die van de Japanse en Britse spoorwegen net voor hun privatisering.

Hoe het allemaal begon...

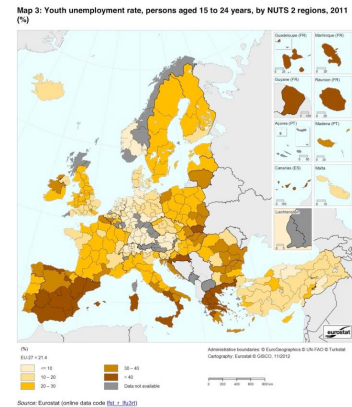
In de 19^e eeuw had België een van de meest vrije economieën ter wereld. Ondernemers voelden zich er veilig om te investeren in technologie, en vanaf 1835 werd er met privaat kapitaal een ongeëvenaard spoorwegnet aangelegd.¹⁸ De luxueuze Oriënt-Express van de Luikenaar Georges Nagelmackers reed van Londen over Parijs tot in Istanbul, en Belgische spoorwegtechnologie werd niet alleen in heel Europa, maar ook op andere continenten bijzonder gesmaakt. (Ik herinner me bv. hoe ik op reis in Marokko plots op honderdvijftigjarige Belgische spoorrails stootte.)

De nationalisering van de Belgische spoorwegen gebeurde met horten en stoten, en pas in de periode 1926-1958 kwamen alle lijnen in bezit van de staat. De NMBS werd één van de vlaggeschepen van de welvaartsstaat: de werkende bevolking kon hierdoor goedkoop pendelen. **Echter nu de organisatie hopeloos bureaucratisch is geworden, en de jaarlijkse verliezen de pan uitswingen, is een scenario van privatisering van de Belgische spoorwegen niet meer ondenkbaar.**

NMBS: de situatie vandaag

Laten we beginnen met een paar cijfers: in 2012 ontving de NMBS €1368 miljoen aan subsidies, dwz een jaarlijkse belastingskostprijs van **€488 per gezin**. Die nood aan subsidies wordt jaarlijks niet kleiner maar groter, want het bedrijf is sterk verlieslatend.

In de media maakt men gewag van een **totaalschuld** van €4 miljard, maar het is in feite juist om te spreken over een put van **€11,4 miljard**. In 2005 werd door de overheid immers €7,4 miljard schuld overgenomen, waardoor ze niet langer in de NMBS-boekhouding te vinden is. Maar zelfs al houden we ons aan het officiële cijfer, dan nog is de schuld van de nmbs liefst 5 keer groter dan de jaaromzet. Met andere woorden, **als de NMBS een land was, had het vier maal zoveel schulden als Griekenland**. Voor 2013 verwacht men dat de NMBS nog eens €250 miljoen dieper in het rood zal gaan.

Dit zijn ellendige cijfers, inderdaad, maar is het voldoende om de politici er toe aan te zetten de spoorwegen te privatiseren?

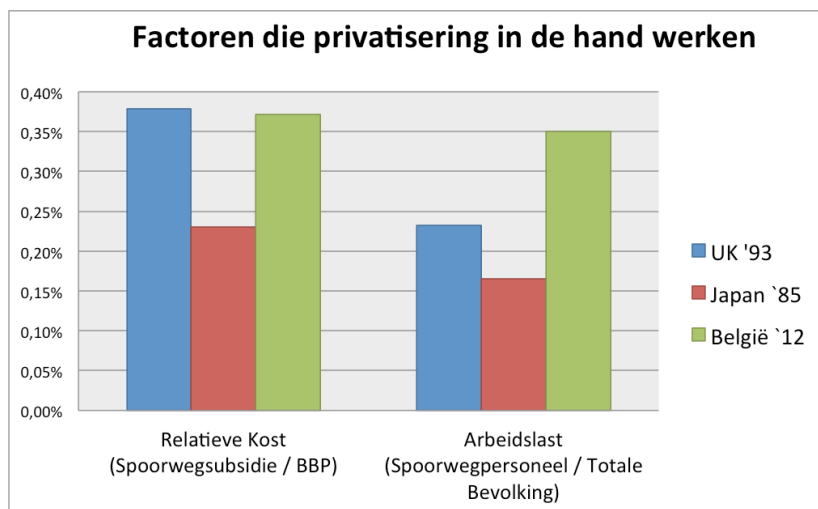
Vergelijking met Japan en Groot-Brittannië

In Japan werden de spoorwegen geprivatiseerd in 1987, in Groot-Brittannië gebeurde dat in 1993. Achter zo'n beslissing zit uiteraard geen strakke wiskundige formule, maar toch zijn er verschillende factoren die we met elkaar kunnen vergelijken.

Ten eerste is er de overheidsschuld. Vandaag is die in België 50% groter dan in het Japan van 1985, en liefst drie keer zo groot als die in Groot-Brittannië in 1993. De nood om te besparen is dus het allersterkst in België anno 2013.

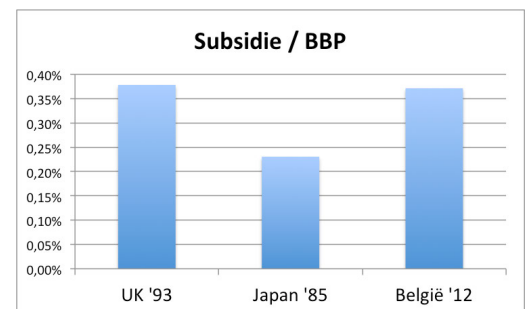
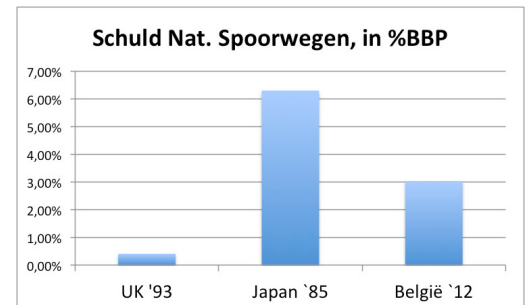
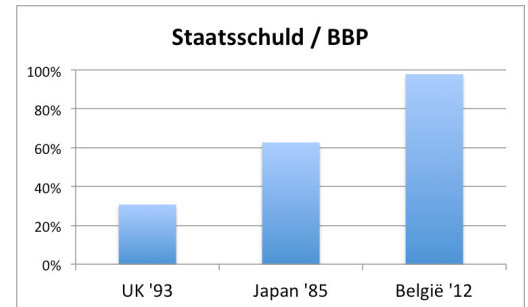
Verder is er de schuld opgebouwd door de spoorwegen. De Japanse spoorwegen in 1985 hadden een erg hoge schuldengraad, 6,3% van het BBP. In Groot-Brittannië was die schuld dan weer erg laag in vergelijking met de economie, ze bedroeg slechts 0,41%. De NMBS zit daar vandaag precies tussenin, met een schuldentotaal van 3% van het BBP.

De belangrijkste factor in deze discussie lijkt me de relatieve kostprijs van de spoorwegen te zijn. Het zijn de subsidies die het schoentje doen knellen bij de politici, en hen motiveren om dan toch over te gaan tot privatisering. Ook de arbeidslast is een grote factor bij de kostprijs van een staatsbedrijf, want daar komen pensioenen bij kijken en allerlei andere verworven rechten:

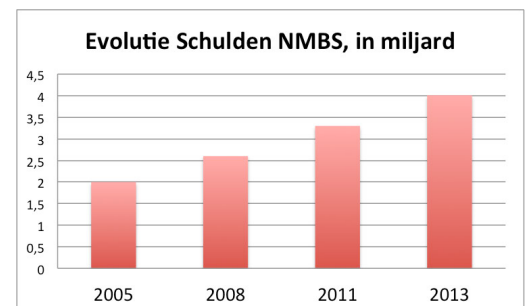
In België vloeit jaarlijks bijna een half procent van het BBP in de vorm van subsidies richting de NMBS, veel meer dan de Japanse situatie in '85 en evenveel als wat de Britse spoorwegen aan de belastingbetaler kostten in 1993.

Daarnaast zijn er bovendien veel méér mensen tewerkgesteld in de NMBS als in de twee andere landen ten tijde van hun privatisering; landen die toen bovendien een veel jongere bevolking hadden dan België vandaag (dwz. relatief meer mensen die belastingen betaalden).

“De NMBS-Groep is opnieuw een financieel gezonde groep.”

*Jannie Haek, bestuurder
NMBS-Holding, 25 april 2008*

Slotom: de NMBS is meer dan rijp voor privatisering. Dat bleek al terwijl ik bezig was de laatste hand te leggen aan dit artikel: op 26 januari raakte bekend dat de maatschappij een privépartner zoekt voor haar goederendochter NMBS Logistics, het bedrijf dat de voorbije 10 jaar gemiddeld €100 miljoen per jaar verlies maakte.

Lessen voor de belegger

Voor beleggers is de evolutie richting meer privatisering een uitermate belangrijke. Dit zijn de lessen die ik eruit trek:

1. De privatiseringsinitiatieven in Europa zijn een indicatie **dat de publieke cyclus, die van een in omvang groeiende overheid, zo langzaamaan op haar laatste benen begint te lopen**, en dat de private cyclus, die van een economie met meer vrijheid voor ondernemers, *mogelijks* aan een heel voorzichtige start begint.
2. De geschiedenis leert echter dat zo'n overgangsfase vaak gepaard gaat met **sociale onrust**, politieke zenuw-inzinkingen, en soms zelfs met burgeroorlog of oorlog tegen andere landen. Denk maar eens hoe Nederlanden of België in rep en roer zou (zal?) komen te staan als de gezondheidszorg plots geprivatiseerd werd.
3. Op korte termijn betekent dit dat de **markten in Europa nog diep kunnen dalen**. Privatisering betekent immers ook dat er een groter aanbod komt aan projecten die privaat kapitaal nodig hebben—en dat in de huidige omgeving van groeiende onrust én kredietschaarste.
4. Op de langere termijn creëert de trend van privatisering een **ongewone kans voor beleggers** om te investeren in een waaier van goederen en diensten, om zo aan de heropbouw van de economie mee te helpen.
5. Ik voel me hierdoor bevestigd in mijn strategie om in hoge mate **liquide** te blijven (goud, zilver, bitcoin, cash) terwijl alles om ons heen in reële termen goedkoper wordt.
6. Dit is een kwestie **die volstrekt aan politieke ideologie voorbijgaat**, want de privatisering zal gebeuren uit pure noodzaak eens België, Nederland, en de andere Europese landen vaststellen dat ze hun tekorten niet meer kunnen financieren met leningen uit het buitenland.

Goud en zilver kopen en bewaren in Singapore

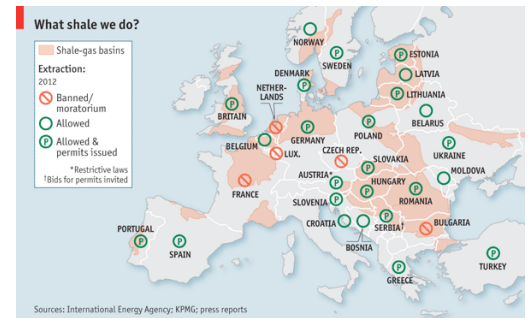
Deels gebaseerd op een stuk geschreven door mijn vriend Laurynas Vegys, die onder meer nauw samengewerkt heeft met Louis James van The Casey Group.

Waarom Singapore?

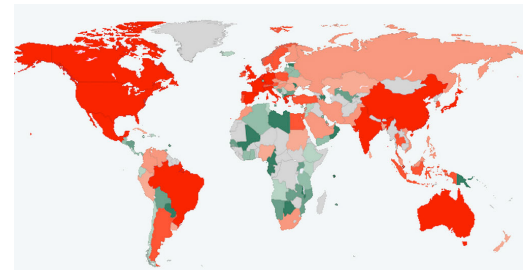
Dat Singapore een waar modern succesverhaal is, staat buiten kijf. In minder dan 50 jaar tijd heeft het land zichzelf letterlijk ontpopt van landelijk vissersdorp tot Aziatische metropool. Haar ultragunstig belastingsklimaat en op het Britse Common Law gebaseerde rechtspraak zijn immers grote trekpleisters voor bedrijven en ondernemers van over de hele wereld; zowat elke grote multinational is in Singapore geregistreerd.

Het land biedt op die manier een erg goede omgeving aan wie zijn vermogen wenst te diversifiëren via internationalisering. Nu het Zwitserse bankgeheim steeds verder afbrokkelt vinden vele private banken hun weg naar deze stadstaat: tussen 2000 en 2009 groeide het aantal private banken er van 21 naar 42, en de activa onder hun beheer verzesvoudigden van \$50 miljard tot \$300 miljard.

Dé basis van een internationaliseringsstrategie is m.i. het vinden van een veilige plaats om je **edelmetaal** en andere waardevolle bezittingen te bewaren. Sinds oktober 2012 zijn heel wat baren en munten in goud- en zilver vrijgesteld van belastingen.¹⁹ Aankopen van goud en zilver in Singapore is eenvoudig en goedkoop (lage premie boven de marktprijs).

Nog een blik in de toekomst van Europa: schaliegas. In het roze de ontdekte reserves, de groene cirkels geven aan waar bedrijven het groene licht hebben gekregen om te starten met ontwikkeling.

Overheidsschuld in de wereld. Als staten hun schulden afbetalen door geld te printen, privatiseren ze in feite hun eigen schuld—want iedere spaarder betaalt dan de prijs via inflatie.

Bron: The Economist

Singapore by night.

¹⁹ Voor een overzicht, zie hier: <http://tinyurl.com/spgcoinsbars>, en hier voor meer details: <http://tinyurl.com/spgguide>.

Hoewel de banken er een stuk betrouwbaarder zijn dan de banken in het Westen, zijn er op het vlak van bewaarmogelijkheden heel wat goede redenen om toch voor **private bewaarfaciliteiten** te kiezen. Zo dienen deze laatste, in tegenstelling tot de banken, aan heel wat minder bureaucratische vereisten te voldoen, en hoeven ze niet door een resem van verschillende overheidsinstanties worden geïnspecteerd. Daarenboven kom je voor het huren van een bankkluis vaak op een lange wachttijdstaan te staan, aangezien deze meestal voorbehouden zijn voor klanten van de bank.

Optie 1: Goldmoney.com — voor kleine bedragen

Sinds 11 december 2012 kunnen klanten van Goldmoney ook kiezen voor de optie 'bewaring in Singapore'. Dit is niet noodzakelijk de goedkoopste optie (voor kleine hoeveelheden wel), maar wel met voorspong de eenvoudigste, aangezien je er niet naar Singapore voor hoeft te reizen.

Het edelmetaal wordt er bewaard door het internationale Brink's.

Nadeel van deze optie dat het om fungibele bewaring gaat: je krijgt geen individuele baren/munten die aan jouw persoon zijn toegewezen, en je kan dus ook je bezittingen niet persoonlijk gaan inspecteren of ophalen.

Optie 2: Singapore FreePort — de wereldtop

Het was de uitgeweken Belg Alain VandenBorre die in 2005 de vergunning verkreeg om in de belastingenvrije zone naast de Changi luchthaven van Singapore de FreePort Storage Facility te bouwen, en hij is er vandaag nog steeds minderheidsaandeelhouder van.²⁰ Het grootste aandeel in deze unieke opslagplaats is in bezit van Yves Bouvier, eigenaar en voorzitter van een van Europa's oudste bewaarbedrijven, het in Genève gelegen *Natural Le Coultre* (°1855). De faciliteit werd dan ook ontworpen door Zwitserse architecten en ingenieurs, en de veiligheidsvoorzieningen zijn bijna volledig van Duitse makelij.²¹

Voordat de overheid van Singapore in 2012 beleggersgoud- en zilver grotendeels van belastingen vrijstelde, was de FreePort (geopend in 2010) de meest geëerde keuze voor het opslaan van edelmetaal. Het was bij tijden zeer moeilijk om er een kluis te versieren. Echter nu er meerdere opties in Singapore bij komen, lijkt het erop dat het openen van een nieuwe account er wat makkelijker wordt.

Een internationaal bedrijf dat bewaring van edelmetaal in de FreePort mogelijk maakt is **Malca Amit Singapore**. Een van onze abonnees is hier al heen gereisd en schreef er het volgende over:

"Geeft een zeer solide indruk. Elke deur gaat open met een magneetstrip of code, de kluis gaat op en bepaalde tijd open dacht ik en dan staat er nog een deur met tralies die alleen geopend kan worden door twee personen met een magneetstrip. In de kluis heeft elk kluisje twee sleutels om het te kunnen openen. Je kunt kiezen, ofwel laat je de twee sleutels daar en kunnen ze van op afstand orders uitvoeren²² en anders moet je zelf komen met één sleutel om de box te openen. Iedereen wordt gescand (zoals in de luchthaven maar met betere scanners) bij het binnen en buiten gaan. Er zijn meerdere kluizen en in één kluis word er zilver bewaard per klant op een pallet."

Een grote troef van Singapore FreePort is de **discretie**, die door het veranderde politieke landschap in Zwitserland nu groter is dan die in Genève en andere Europese steden. Je hoeft er als klant bijvoorbeeld enkel een brede categorie aan te vinken van wat je in je kluisje bewaart.

"De vraag naar goud zal waarschijnlijk stijgen aangezien de wereld beweegt in de richting van een systeem met meerdere valuta doordat er zoveel onzekerheid is over de stabiliteit van de dollar en de euro, welke de belangrijkste officiële activa zijn die worden aangehouden door centrale banken en staatsfondsen. Dit is de conclusie van een brede analyse van het mondiale monetaire systeem door het OMFIF, in een rapport besteld door het World Gold Council."

World Gold Council, 11 januari 2013

Alain Vandenborre, uitgeweken Belg in Singapore:
"ik denk dat het dat is wat sommige mensen hebben verloren in Europa vandaag – een gevoel van behoren in hun land, omdat het systeem uit elkaar valt." (29 juni 2012)

In de eerste 11 maanden van 2012 importeerde China 720 ton goud, dat is 29% van de wereldjaarproductie. Maar daarnaast produceerde China ook nog eens zo'n 350 ton goud. Samen consumeert het land daarmee meer dan 40% van al het nieuwe goud in de wereld.

²⁰ Lees hier een fascinerend interview met deze ondernemer: <http://tinyurl.com/vdbinterview>.

²¹ Voor meer achtergrond, lees zeker ook het Wall Street Journal artikel uit 2010: <http://tinyurl.com/fpsing>.

²² Dit wil zeggen dat je je edelmetaal vanop afstand kan aankopen en laten bewaren zonder naar Singapore te reizen.

Om een idee te geven van de **kost**:

Voor transport van bv. 10 kg goud uit België naar de Freeport mag je rekenen op een kleine €1000. Maak je gebruik van een goudhandelaar als Silver Bullion Singapore (zie verder in dit artikel) om je edelmetaal ter plaatse aan te kopen, worden deze kosten uiteraard veel lager.

De bewaarkosten dan. Een kleine kluis van 20cm x 20cm x 60cm (max gewicht 10kg) kost er US\$1000 per jaar, de medium van 25cm x 25cm x 60cm (max gewicht 30kg) kost \$1350, en voor de large van 40cm x 40cm x 60cm (max gewicht 80kg) betaal je \$2800 per jaar. Daarboven wordt per jaar een aansprakelijkheidsvergoeding van 0,18% op de totale waarde aangerekend.

Opnieuw gerekend voor 10kg goud kom je zo uit bij bewaarkosten van $\$1000 + \$970 = +/- \$1970$ per jaar. Niet goedkoop, maar je zit daarmee wel in een bewaarfaciliteit van wereldklasse.

Optie 3: Certis CISCO — veilig en erg betaalbaar

Nog een optie voor veilige bewaring van goud en zilver buiten het bankensysteem in Singapore, is het bedrijf genaamd Certis CISCO.

Certis CISCO, dat vroeger een **veiligheidsfirma** was (zoals Securitas), opereert vandaag in meer dan 66 steden in en rond Zuid-Oost Azië, en verleent een heel gamma aan beveiligingsdiensten, gaande van escortes van de reserve-eenheid van de politie tot oplossingen voor beveiligingstechnologie en -advies. Het bedrijf heeft bewaarkluizen in Paya Lebar, Jurong East en Bukit Merah, en garandeert er **7 op 7 dagen toegang** (ook op Nationale feestdagen), een service die je bij geen enkele bank terug vindt. Daarnaast kan je ook buiten de kantooruren toegang krijgen tot je kluis, op voorwaarde dat je het bedrijf daarvan op voorhand verwittigt.

De **prijzen** om een kluis te huren zijn schappelijk; voor het kleinste type kluis van 12,7cm x 12,7cm x 61cm (max. gewicht 4kg), betaal je 99,00 USD per jaar, voor het grootste, van 38cm x 25,4 cm x 61cm (max. gewicht 8 kg) betaal je 800 USD per jaar. Met andere woorden, 10 kilo goud bewaren kan voor minder dan \$500 per jaar.

Er is overigens geen limiet aan het aantal kluizen die je kunt onderschrijven.

Daarnaast is het ook handig dat Certis CISCO je de opportuniteit biedt om aan (max. 3) andere personen **volmacht** te geven om toegang te krijgen tot je kluis; erg handig wanneer je dat zelf niet kan of gewoon niet wenst. In dat geval zal die andere persoon, ook de *lasthebber* of *mandataris* genoemd, volledige toegang krijgen tot je kluis en haar inhoud, maar niet het recht om administratieve wijzigingen aan je account bij Certis CISCO aan te brengen. Per lasthebber rekent het bedrijf je wel 75 USD aan.

De **beveiliging** bij Certis CISCO is van topkwaliteit, wat waarschijnlijk voor een groot deel te danken is aan het feit dat het verlenen van beveiligingsdiensten altijd haar voornaamste activiteit is geweest; tot op vandaag heeft het bedrijf een feilloos parcours afgelegd zonder enig incident.

Elk van haar drie bewaarfaciliteiten zijn uitgerust met gesofistikeerde alarmsystemen, sloten, bewakingscamera's, bewegingsdetectoren, en tal van andere beveiligingssnufjes. De faciliteiten worden ook bewaakt door gewapende politieagenten van de reserve-eenheid die enkel bevoegde personen doorgang verlenen. De kluizen zelf zijn voorzien van tweevoudige sloten en kunnen enkel geopend worden met twee sleutels, waarvan er steeds één door het bedrijfspersoneel zelf wordt bewaard.

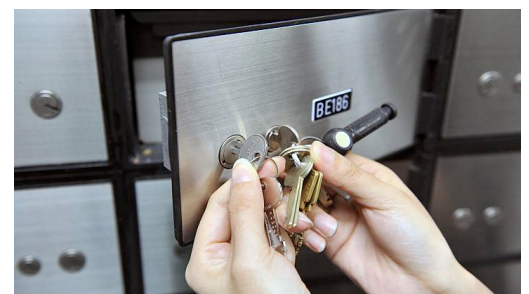
De bewaarvoorzieningen zijn ten slotte ook uitgerust met **besloten kamers** waar je de inhoud van je kluis in alle discretie kunt bekijken zonder dat je je zorgen hoeft te maken over eventuele 'gluurders'.

“Terwijl klanten van FreePort de goederen die ze er binnenbrengen moeten aangeven aan de douane van Singapore, is het enkel nodig om de categorie waaronder ze vallen aan te geven—dus ‘één schilderij’ in plaats van ‘één Picasso’.”

Wall Street Journal, 21 mei 2010

DIMENSIONS 尺寸	X-Small 特小	Small 小	Medium 中	Large 大	X-large 特大
	5" x 5" x 24"	3" x 10" x 24"	5" x 10" x 24"	10" x 10" x 24"	15" x 10" x 24"
Annual Subscription Rates (含 CICO payment) 每年租費 (銀證付款)	\$99	\$159	\$229	\$399	\$699
Annual Subscription Rates (含 other payment (cash only)) 每年租費 (其他付款)	\$199	\$259	\$329	\$499	\$799

Hoe open je een account?

Om een account bij Certis CISCO te openen dien je persoonlijk bij hen langs te gaan en de volgende documenten mee te brengen:

- Identiteitsbewijzen (identiteitskaart, paspoort) van de rekeninghouder en eventuele co-titularis;
- Als je via overschrijving (GIRO) wil betalen: een rekeningoverzicht;
- Restitueerbare sleutelwaarborg van 200 USD.²³

Eens je het contract hebt getekend, wordt het jaarlijks automatisch verlengd en wordt ook het bedrag van de huur automatisch van je rekening in mindering gebracht. Het is dus niet nodig om je ieder jaar opnieuw in persoon naar het kantoor te begeven om een gelijkaardige procedure te doorlopen. Aanvullend op de hierboven geschetste mogelijkheid om een mandataris aan te stellen, kan je overigens ook een *licentiehouder* aanduiden.

Naast het feit dat ook deze persoon volledige toegang heeft tot je safe, kan deze licentiehouder - in tegenstelling tot een mandataris - ook administratieve wijzigingen aan je account aanbrengen. Het aantal licentiehouders van een account wordt beperkt tot vier. Bij het openen van je account kan je twee ervan gratis aanduiden. Wens je evenwel pas na de ondertekening van je contract één of meerdere licentiehouders aan te stellen, dan kost je dat 75 USD per licentiehouder.

Ook belangrijk om te weten is dat, in tegenstelling tot sommige bewaringsfaciliteiten in West-Europa, en in het bijzonder Das Safe in Wenen, Certis CISCO haar kluisen niet aan anonieme personen verhuurt. Huren als **rechtspersoon** is daarentegen wel mogelijk.

Aankopen van goud en zilver in Singapore

Aankopen van goud en zilver kan bijvoorbeeld via **Silver bullion Singapore** (°2009),²⁴ dat gevestigd is op dezelfde verdieping als de Peya Lebar-faciliteit van Certis CISCO. Handig dus om meteen eraan je baren of munten weg te bergen. Het bedrijf heeft ook een programma "S.T.A.R. Storage", dat toelaat om aan- en verkopen vanop afstand te doen. Bewaring gebeurt dan in de Singapore FreePort Storage Facility.

Een andere gereputeerde firma is bijvoorbeeld **GoldSilverCentral** (°1995). Hun website vind je op <http://www.goldsilvercentral.com.sg>.

Singapore dollar: een sterke munt?

Een belangrijke reden waarom ik de SGD aan ons valutamandje heb toegevoegd is omdat ik deflatie verwacht in de markten, en de SGD in het najaar van 2008 vrij sterk is gebleven (daalde slechts 5% t.o.v. de USD, versus -10% en -15% voor de euro en de Canadese dollar). De SGD beweegt vaak in tandem met de Chinese Yuan, maar haar centrale bank is iets minder gek in termen van geld printen. Op 8 februari heeft China de handel in offshore yuan in Singapore vergemakkelijkt door ICBC aan te duiden als de clearing bank—dit zal het voor Chinezen makkelijker maken om hun cash te diversifiëren naar Singapore Dollar.

De SGD had een vrij sterke correlatie met de euro, die het jammergenoeg niet heeft behouden toen haar centrale bank besloot om de munt wat te verzwakken. Het lijkt erop dat die operatie nu 'geslaagd' is, en dat het de SGD in 2013 zal worden toegelaten om licht in waarde te stijgen tegenover de dollar.

Nog een zicht op Singapore.

" 'het initiatief tot een referendum over goud [audits en repatriëring]' ... heeft al 90.000 handtekeningen van de noodzakelijke 100.000."

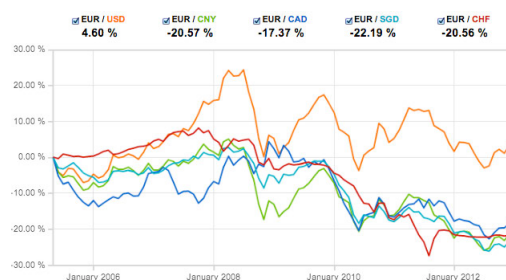
Post Finance, 24 januari 2013

" 'We willen geen precies antwoord geven (over waar de 1040 ton goud van de Zwitserse Nationale Bank liggen)' zei SNB-contactpersoon Silvia Oppliger. 'Misschien zullen we ons preciezer uitdrukken als het goud-referendum er door komt'."

Post Finance, 24 januari 2013

Silver Bullion Singapore opereert vanaf de 3^e verdieping van het Certis CISCO-gebouw.

De euro uitgedrukt in verschillende valuta, incl. de SGD (lichtblauw). De dalende trend van de euro is niet gebroken, de munt is voorlopig enkel naar de bovenkant van haar neerwaarts trendkanaal bewogen.

²³ Voor meer details en vereisten zakelijke account, zie http://www.certissecurity.com/safedeposit/sd_faq.php#Q7.

²⁴ Website: www.silverbullion.com.sg.

Lezersbrieven

dag Tuur,

Ik geniet van je verhalen over de stand van de wereld. Ik heb echter een paar bedenkingen bij het bitcoin verhaal. Geen banken komen eraan te pas zei je.

Maar als je je BTC in fiatgeld wil omzetten, of BTC wil kopen dan toch weer wel...nee? Stel, ik wil mijn bitcoins terug in fiatgeld omzetten om een real-world aankoop te doen en de banken zijn dicht...of er is een hyperinflatie uitgebroken of een devaluatie van gisteren op morgen...hoe krijg ik dan die euro's terug en in welke hoeveelheid?...maw is de achillespees van het hele systeem niet dat je tenslotte weer bij bankieren uitkomt?

Mvg, Stef

Dag Stef,

Dank voor je pertinente vragen. Om de mogelijkheden van Bitcoin te begrijpen is het belangrijk in te zien dat Bitcoin niet enkel een valuta is (zoals de US dollar), maar dat het tegelijk een volwaardig betalingssysteem is (zoals paypal). Bitcoin kan met andere woorden perfect functioneren zonder het banksysteem. Zolang het banksysteem vlot werkt, is het natuurlijk handig om te betalen voor bitcoins via klassieke overschrijvingen, maar dat betekent niet dat de tussenkomst van een bank noodzakelijk is om je bitcoins verkocht te krijgen.

Als je de banken wegdenkt (stel dat we met een bankvakantie te maken krijgen) krijg je volgende soorten transacties die nog steeds mogelijk zijn met Bitcoin:

cash voor bitcoin	bitcoin voor cash
goederen/diensten voor bitcoin	bitcoin voor goederen/diensten
bitcoin voor coupons	coupons voor bitcoin
bitcoin voor voor bitcoin (bv. lening of obligatie in bitcoin)	

Met coupons bedoel ik: voedselbonnen, maaltijdcheques, vouchers, cadeaubonnen, groenestroomcertificaten, belkrediet, treinabonnementen,... In periodes van hoge inflatie gaan lokale overheden en bedrijven bv. vaak coupons uitgeven om hun personeel mee te betalen.

Er kan dus perfect een bitcoin-economie bestaan buiten het banksysteem om, maar nu is dat nog niet nodig. Vandaag werken de banken nog vlot, en we kunnen er dan ook gebruik van maken om bitcoins te kopen en te verkopen.

De online wisselkantoren (exchanges) doen doorgaans twee dingen voor je om het je mogelijk te maken vlot bitcoins te kopen en te verkopen: ze bewaren de euro's die je op je rekening deponeert of die je ontvangt bij verkoop van je bitcoins, en ze bewaren de bitcoins die je op hun platform koopt of die je naar je eigen rekening daar toestuurt.

Die euro's komen terecht op een gewone bankrekening van de exchange, veelal binnen de eurozone. De bitcoins worden doorgaans grotendeels offline bewaard door exchanges, maar er zijn al verschillende zaken geweest waarin bitcoins verloren werden door de eigenaars van de exchanges.

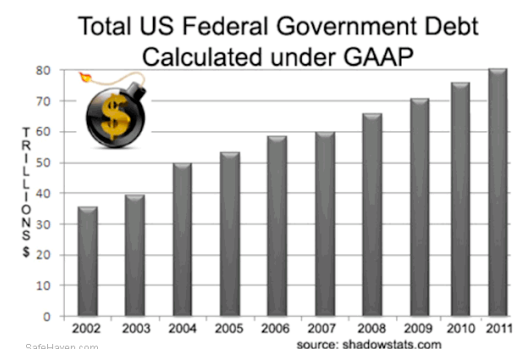
Om deze redenen raad ik aan om de exchanges enkel te gebruiken voor het kopen en verkopen van bitcoins, en niet voor de bewaring van euro's of

“Bitcoin is in feite een speculatie op de tegenpool van het geld van de staat; een speculatie op de kant van de markt. Het is een gok dat ten langen leste de vrijwillige handel de bovenhand zal halen boven neanderthal-achtige brute kracht en dwang.”

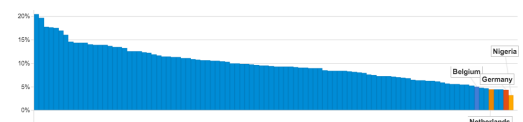
Joel Bowman, 24 januari 2013

“Realistically, we’re not going to resolve our long-run fiscal issues any time soon, which is O.K. — not ideal, but nothing terrible will happen if we don’t fix everything this year. Meanwhile, we face the imminent threat of severe economic damage from short-term spending cuts. So we should avoid that damage by kicking the can down the road. It’s the responsible thing to do.”

Nobelprijswinnaar Paul Krugman, 9 februari 1931

John Williams' shadowstats berekent de Amerikaanse overheidsschuld, inclusief alle door de overheid gemaakte beloftes over gezondheidszorg en pensioenen, op zo'n \$85 biljoen. Deze schuld heeft een verdubbelingstijd van 9 jaar, wat bijna per definitie onhoudbaar is.

Van alle landen waarover data bestaat hebben de banken in België, Nederland, Duitsland, Ierland, en Frankrijk de allerslechtste capital-to-asset ratio's (=grootste hefboom). Enkel Nigeria heeft banken die grotere risico's lopen.

Bron: data.worldbank.org

bitcoins.

Daarnaast is het niet zo dat men verplicht is om de bitcoins die men via een exchange online heeft gekocht, ook via diezelfde weg terug te verkopen.

BTC terug omzetten naar fiat geld kan ruwweg via vier wegen:

- 1) via een exchange met een geverifieerde bankrekening (bv.mtgox.com, bitstamp.net);
- 2) via een exchange zonder geverifieerde bankrekening (bv. via bitcoin.de)
- 3) via een mailinglijst of ander netwerk, met een overschrijving
- 4) via een forum, in cash (handje contantje, zoals kapaza of marktplaats werkt): bv. <https://localbitcoins.com/>

In Argentinië worden momenteel vooral methodes 3 en 4 gebruikt. Net zoals je naar een vertrouwd persoon gaat voor het kopen en verkopen van je goud, doen mensen dat daar voor het kopen en verkopen van bitcoins.

Als we te maken krijgen met een veralgemeende bankvakantie, dan zullen bitcoins vooral gekocht en verkocht worden met cash. Tijdens hyperinflatie is cash vaak king, hoe paradoxaal dat ook klinkt.

Hopelijk heeft dit één en ander verduidelijkt.

Tuur

Beste Tuur,

Naar aanleiding van mijn vraag over confiscatie van goud antwoordde je:

Ik denk dat confiscatie niet ondenkbaar is, daarom pleit is voor geografische spreiding (goud en zilver bewaren op 5 verschillende plaatsen in binnen- en buitenland) en voor niet-fungibele bewaring (munten en baren die specifiek jouw eigendom zijn, liever geen procentje in een grote industriële baar, want die zijn het makkelijkst te confisceren).

Voor meer, zie mijn dossier over "hoe fysiek goud en zilver kopen... en veilig bewaren" onder 'dossiers' op www.macrotrends.be/inloggen.

Ik vrees dat het niet zo eenvoudig is. Als je goud koopt bij GFI of waar ook, moet je je legitimeren en je aankoop wordt in detail geregistreerd. Als je goud koopt bij Goldmoney, bestaan er bankafschriften waaruit de aankoop duidelijk blijkt. Een overheid kan deze informatie altijd terug vinden.

De schrijver van het artikel, Julian D. W. Phillips, stelt dat de overheid je kan dwingen om het goud te verkopen op straffe van zware boetes en/of gevangenisstraf. [link: <http://tinyurl.com/gconfi>]

In dat geval maakt het niet uit waar je goud is opgeslagen.

Met vriendelijke groeten

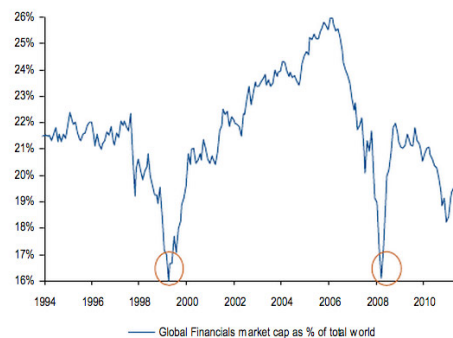
Andreas

Dag Andreas,

Het is toch niet verboden om je goud op informele wijze (voor cash) aan een ander te verkopen, of het aan hem weg te geven? Hoe kan de overheid dan bewijzen dat jij dat goud nog steeds in bezit hebt? Goldmoney is hier zeker kwetsbaarder in, dat klopt, want overheden kunnen informatie van Goldmoney opvorderen over bestaande holdings.

Ik zie boetes en gevangenisstraffen nog niet zo snel komen, aangezien we op het bancaire niveau net een hermonetisatie van goud zien gebeuren (bv.

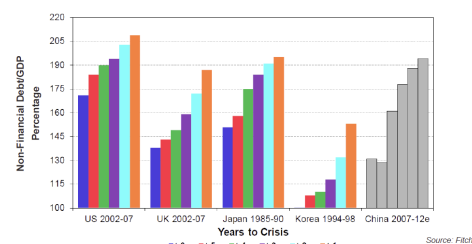
Financials as a % of world market capitalization

Het globale banksysteem verliest stelselmatig terrein, ook uitgedrukt in marktkapitalisatie.

De zilver-Dow ratio zit nog steeds in een perfecte uptrend, wat de monetaire kwaliteit van het witte metaal onderstreept.

De bedrijfsschulden van China liggen momenteel gevaarlijk dicht bij die van landen waar er een economische crisis uitbrak.

“Vandaag werd de nationalisatie van SNS-Reaal bekendgemaakt en dat betekent dat van de vier systeembanken die Nederland rijk is, er twee in handen van de overheid zijn. ...daarmee is de Nederlandse staat groot-aandeelhouder geworden van een ineenslopend stelsel dat alleen maar via doodlopende geldinjecties overeind blijft, met geld dat er niet is.”

Prof. Dr. René Tissen, 1 februari 2013

goud als Tier1 asset). Als de banken goud mogen gebruiken en het volk niet, zou de massa wel eens erg kwaad kunnen worden. Het is sowieso maar een klein percentage van de bevolking die goud bezit.

Men zal denk ik eerder geleidelijk aan de uitgangen proberen blokkeren: aan- en verkoop voor cash aan banden leggen, en import en export bemoeilijken. Dat zou niet zozeer als gevolg hebben dat bestaande goudbeleggers hun belegging kwijtraken, maar eerder dat de zwarte markt zal opbloeien en dat prijzen veel hoger zullen klimmen dan in een vrije markt het geval zou zijn (cf. Argentinië, daar is het moeilijk goud vinden en zijn de premies hoog).

mvg,

Tuur

Tuur,

Bedankt voor info, wat is jouw visie over dit artikel dat stelt dat mijnen zullen belast worden? [link: <http://tinyurl.com/gmbelast>]

fijne dagen,

Rob

Dag Rob,

Dit bevestigt mijn idee dat het goed is om wat voorzichtig te zijn met de mijnen. Hoe meer de overheid de zuurstofkraan voor de mijnbouw dichtdraait, hoe lager het goud- en zilver-aanbod zal worden en hoe hoger de prijzen van het fysieke metaal kunnen stijgen. Het komt erop aan in de juiste verhoudingen in de markt te zitten.

Anderzijds zie ik echte nationalisatie niet of nauwelijks gebeuren, er is zeer veel specifieke know how nodig voor mijnbouw die ambtenaren of vastbenoemden gewoon niet voldoende bezitten. (verschil met bijvoorbeeld een bestaande oliebron, waar men bij wijze van spreken gewoon maar de kraan moet open en dichtdraaien).

mvg,

Tuur

Hoi Tuur,

Daaarnet op RTLZ was Willem Middelkoop in discussie met Matthijs Bouwman en ik vond persoonlijk dat het verweer van WM betreffende goud zeer zwak was. Op meerdere fronten werd hij door MB duidelijk weersproken. Hij WM zei dat goud voor de lange termijn was, voor hem was de korte termijn 3 jaar!! Maar volgens U zou er toch eerder een reactie moeten komen. Ik weet niet of je die discussie tussen MB en WM op een of andere manier ergens kunt zien.

Gr. Toine

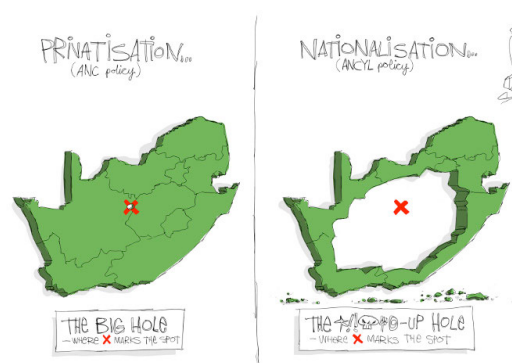
Dag Toine,

Ik heb het gesprek gevonden denk ik: <http://tinyurl.com/wmmbgoud>.

Ik ben het met Middelkoop oneens dat we het ergste van de eurocrisis al gezien hebben, sinds 2008 heeft men de problemen alleen maar groter gemaakt. Ivm de goudprijs: mij is het vooral te doen om bescherming tegen een systeemcrisis. Stijgende goudprijs is het bij-effect. Een tijdelijk corrigerende goudprijs kan bij een grote beurscrash (dus het kan ook in

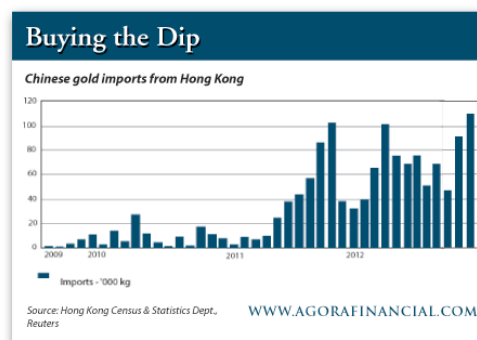
“De wereld beweegt stap per stap richting een de facto goudstandaard, zonder dat G20-leiders dat idee aankondigen of zegenen. Sommige lezers zullen al de GFMS Gold Survey voor 2012 hebben gezien, dewelke rapporteerde dat de centrale banken samen vorig jaar meer goud kochten dan op eender welk moment in de voorbije 50 jaar. Ze voegden een netto 536 ton toe in 2012, als resultaat van hun inspanning om meer reserves weg te diversifiëren van de vier verdachte fiatmunten: de dollar, euro, sterling, en yen.”

Ambrose Evans-Pritchard, 17 januari 2013

Een Zuid-Afrikaanse cartoonist contrasteert private mijnbouw (een groot gat in de grond) met genationaliseerde mijnbouw (een catastrofe).

Bron: <http://jerm.co.za>

China koopt de dip in goud...

“In Ierland kwamen tienduizenden demonstranten op straat om te protesteren tegen de kost van de Ierse bankbailouts. Volgens de politie namen zo’n 50.000 mensen deel aan de landelijke marsen.”

10 februari 2013

2013 gebeuren), maar het nadeel daarvan weegt niet op tegen de bescherming die je krijgt als er op systeemniveau dingen beginnen vast te lopen en als de capital controls en hogere belastingen eenmaal op snelheid raken.

Ik ben het ook niet helemaal eens met Willem dat aandelen zo'n veilige plek zijn. Aandelen zijn veel beter dan obligaties, maar hij zegt het zelf: tijdens de Zimbabwe hyperinflatie 'steeg' de dollar met 120.000% en steeg de Zimbabweanse beurs met 80.000%. Da's nog altijd een verlies van gemiddeld 34% als mijn berekening klopt. In de meeste periodes van hyperinflatie zie je vanaf de top dalingen tot 80-90% (vnl. wegens de dreiging van nationalisatie), en pas erna komt er een traag herstel, waardoor je misschien op die 34% uitkomt. Aandelen zie ik in dit klimaat als belangrijke diversificatie, maar niet als fundament.

mvg,

Tuur

Beste Tuur,

[Naar aanleiding van het artikel over landbouw in de december-editie, waarin ik stelde dat ik gecorrigeerd voor inflatie de vleesprijzen nog zie dalen.]

Varkensprijzen zijn bijvoorbeeld nu al te laag omdat we overgeïnvesteerd zijn door overheidsinmenging. Weet je door goedkoop geld krijg je te veel investeringen" daarop of daaronder" met gevolg hogere produktie meer aanbod en lagere prijzen. (ik hoor tot 3 % eigen middelen in een vennootschapsvorm). Natuurlijk goed als de boeren mekaar kop afbijten voor warenhuizen en consumenten. Dit zal niet blijven duren....denk ik

Ik kan me moeilijk voorstellen dat gezonde bedrijven, zullen blijven bedrijven in moeilijkheden zullen overnemen als er zo weinig marge is.

Gevolg meer en meer falen. Wat me hier moeilijk ligt is de stijgende controles en vereisten van overheid en consument maar als ze in het warenhuis zijn, dan toch het goedkoopste stuk buitenlands ongecontroleerd stuk vlees in hun kar leggen.

groeten

Dirk

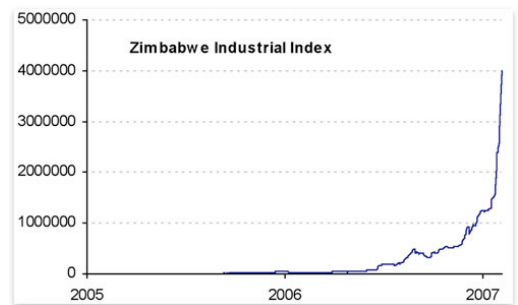
Dag Dirk,

Misschien heb ik me niet zo duidelijk uitgedrukt, ik bedoelde niet dat het plotsklaps gedaan zou zijn met de voedselinflatie. Zie maar naar Griekenland, waar de melk het duurst van al is in Europa, maar waar de boeren er ook maar heel weinig aan overhouden, misschien wel minder dan in andere landen. Als de situatie te moeilijk wordt, geven landbouwers er gewoon de brui aan, en dan daalt het aanbod en stijgen de prijzen. Niemand wint in een omgeving waar de overheid zich overal mee moeit en de belastingen omhoog schroeft zonder echt te besparen.

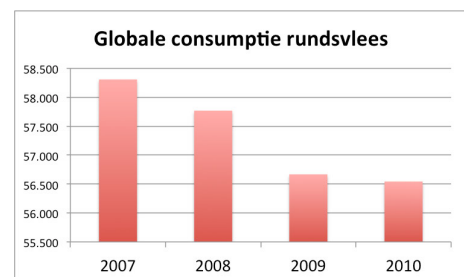
Ik vrees dus dat er inderdaad nog veel falen zullen komen, inderdaad... De familie van mijn vriendin bestaat langs beide kanten uit landbouwers, ik hoor regelmatig verhalen over hoe enorm de overheidscontrole en -regulering is toegenomen de voorbije jaren (haar vader heeft nog geboerd in de jaren 1960, een wereld van verschil!), en anderzijds ook over landbouwers in financiële moeilijkheden.

mvg,

Tuur

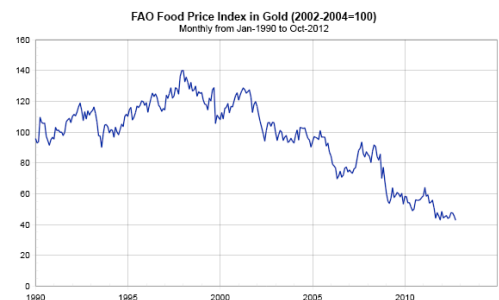

Zimbabwe's aandelenmarkt.

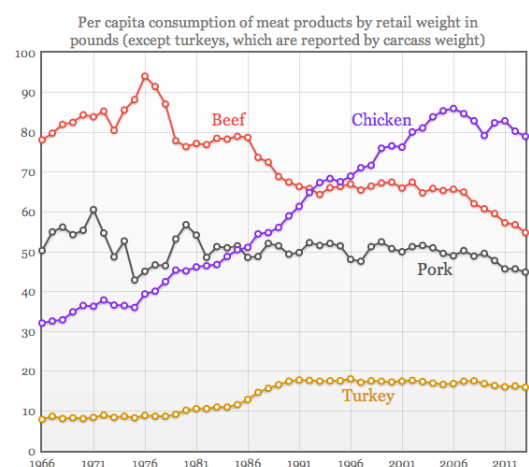

In miljoen ton. Na een jarenlange stijging stagneert de wereldwijde consumptie van rundsvlees (westen daalt, oosten stijgt nog)

Cijfers: US Census Bureau

Voedselprijzindex in goud, 1990-2012.

Evolutie per capita vleesconsumptie in de V.S.

Bron is USDA & countinganimals.com: <http://tinyurl.com/meatdemand>.

Beleggingsrooster

Valutamandje

85-90% van het beschikbare vermogen							
Instap	Naam	Symbool	Prijs bij instap	Risico	Koers op 12/02/'13	€ %Winst (verlies)	Advies
30/06/11	Fysiek goud	XAU*	1046,74	Laag	1246,85	+19,11%	Kopen
30/06/11	Fysiek zilver	XAG*	23,23	Laag	23,50	+1,16%	Kopen
07/11/11	Remnimbi/Yuan	CNY	0,1137	Middel	0,1186	+4,30%	Houden
14/08/12	Singapore Dollar	SGD	0,6520	Middel	0,6026	-7,57%	Kopen
19/08/11	Zwitserse Frank	CHF	0,8777	Middel	0,81363	-7,29%	Kopen
19/08/11	Canadese Dollar	CAD	0,7056	Middel	0,7469	+0,05%	Houden
04/10/11	US Dollar	USD	0,7510	Middel	0,74662	-0,58%	Kopen
07/01/12	Bitcoin	BTC	5,3600	Middel	18,07	+237,12%	Houden

Aandelenselectie

10-15% van het beschikbare vermogen, begin met risico 'laag'									
Instap	Naam	Beurs **	Symbool	Prijs bij instap	Low risk koers	Risico	Koers op 12/02/'13	€ %Winst (verlies)	Advies
30/06/11	Franco-Nevada	TSE	FNV.TO	37	30	Laag	53,29	+48,03%	Dips kopen
30/06/11	Royal Gold	NASDAQ	RGLD	58,57	40	Laag	71,21	+21,58%	Dips kopen
05/08/12	Yamana	TSE	YRI	14,8	12	Laag	15,77	+6,55%	Dips kopen
30/06/11	Sandstorm Gold	TSXV	SSL	5,95	5	Middel	11,97	+101,76%	Dips kopen
07/01/12	Eldorado Gold	TSE	ELD	14,80	10	Middel	10,96	-25,95%	Dips kopen
30/08/11	Gold Res. Corp.	AMEX	GORO	23,40	15	Middel	13,44	- 42,56%	Dips kopen
30/06/11	Gold Bull.R. Corp.	TSXV	GPD.TO	0,96	-	Hoog	0,430	-55,21%	Dips kopen
30/06/11	Silver Wheaton	TSE	SLW.TO	31,85	25	Middel	36,18	+13,59%	Houden
30/06/11	First Majestic	TSE	FR.TO	17,84	10	Middel	18,32	+2,69%	Dips kopen
07/01/12	Silvercorp	TSE	SVM	6,95	5	Middel	4,31	-37,99%	Houden
10/09/12	Xtierra	CVE	XAG	0,25	-	Hoog	0,23	-8,00%	Dips kopen
10/09/12	Minco Silver	TSE	MSV	2,23	-	Hoog	1,63	-26,91%	Dips kopen
10/09/12	Silver Bear	TSX	SBR	0,45	-	Hoog	0,350	-22,22%	Dips kopen
10/09/12	Golden Minerals	TSE	AUM	6,45	-	Hoog	3,39	-47,44%	Dips kopen
30/06/11	Prophecy Coal	TSE	PCY	0,630	-	Hoog	0,145	-76,98%	Houden
09/12/12	Hugoton Roy. T.	NYSE	HGT	7,37	7	Middel	8,44	+14,52%	Dips kopen
19/08/11	Allana Potash	TSE	AAA	1,34	-	Hoog	0,56	-58,21%	Dips kopen

Kleurlegende: goud, zilver, gas, olie, steenkool, landbouw, cashpositie

* XAU, XAG zijn de valutasymbolen van goud en zilver (geen financiële producten). Met 'fysiek' bedoel ik munten of baren.

** De gesuggereerde beurs is maar een startpunt. De meeste aandelen noteren op meerdere beurzen.